

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๘๙
วันจันทร์ ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิมเสถียร	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๙. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๐. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๑. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๒. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๓. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๕. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิสิทธิ์ เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางจรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๒. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
๓. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ ราษฎร์

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

๒. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

๓. นายอริคม อินทุภูติ

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นายณัฐ มนิกลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๘๘ วันศุกร์ ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เฉพาะบางมาตราที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ปรับปรุงแก้ไขโดยนำความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญมาประกอบการพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

เหตุผล

“โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้ตั้งข้อสังเกตว่า การนำเรื่องการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) มารวมไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. อาจจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และอาจจะขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ ด้วย จึงควรตัดร่างเหตุผลในส่วนของ การจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ รวมทั้งตัดร่างมาตราที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญออกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า หากคณะกรรมการตัดเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการออกจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจึงสามารถแก้ไขตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญได้

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ สอบถามว่า หากตัดเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญออก จะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการขององค์กรอิสระอื่นหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติเฉพาะวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) ให้บัญญัติเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มีความมุ่งหมายที่แตกต่างออกไป เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เป็นเรื่องการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญจึงควรจะรวมเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการไว้ด้วย ดังนั้น การตัดเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญออกไปเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง จึงไม่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการขององค์กรอิสระอื่น

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำบันทึกช่วยจำว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. แล้ว แต่ศาลรัฐธรรมนูญตั้งข้อสังเกตว่า ควรแยกเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการออกจากวิธีพิจารณาของ

ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อสังเกตดังกล่าวแล้ว จึงแก้ไขตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการสามัญพิจารณาศึกษา เสนอแนะ และรวบรวมความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกตเสนอมา ยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่า การบัญญัติให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ไม่สอดคล้องกับชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ตัดความว่า “(๑) พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ./ ๒๕๕๒” ออก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ควรตัดความใน (๒) ออกด้วยหรือไม่ เพราะเรื่องเครื่องแบบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญน่าจะบัญญัติไว้ในระเบียบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นพระราชบัญญัติเฉพาะเรื่องเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในระเบียบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในระเบียบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องเครื่องแบบของข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่ได้กำหนดเรื่องเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า

เหตุใดร่างมาตรา ๒๓/๑ วรรคหนึ่ง จึงบัญญัติว่า “เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด”

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อตัดเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบงานตุลาการออกจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. แล้ว คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการเป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่ที่ได้ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะเป็นการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ รวมถึงการได้ส่วนการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนิยามคำว่า “หนังสือ” หมายความว่า หนังสือที่ยื่นต่อ

ศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย แต่ศาลรัฐธรรมนูญตั้งข้อสังเกตว่า ในบางมาตราไม่ใช่หนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย แต่เป็นหนังสืออื่น ๆ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจสอบแล้วพบว่า เป็นจริงตามที่ศาลรัฐธรรมนูญตั้งข้อสังเกต และเห็นว่าการตัดนิยามคำว่า “หนังสือ” ออก โดยในร่างมาตราที่เกี่ยวข้องใช้คำว่า “หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” ก็น่าจะเหมาะสมยิ่งขึ้น และได้แก้ไขนิยามคำว่า “ผู้ร้อง” เพื่อให้สอดคล้องกับคำว่า “หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย”

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติม นิยามคำว่า “ผู้ร้อง” เป็นดังนี้ “ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๕๗ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ” ซึ่งคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ร้อง” ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ เนื่องจากปัจจุบันมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้มีการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีขอด้วยกฎหมายหรือไม่ จึงถือเป็นการยอมรับหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติในกฎหมายอื่นนอกจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังเสนอแก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “กระบวนการพิจารณา” เป็นดังนี้ “กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ผู้ร้อง”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” เป็นดังนี้ “การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” โดยคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า การเสนอแก้ไขของศาลรัฐธรรมนูญอาจเกิดจากความเข้าใจผิดว่า “การนั่งพิจารณา” ไม่อยู่ในความหมายของ “การพิจารณาคดี” เพราะมีการแยกบทนิยามออกมาต่างหาก แต่ในความเป็นจริงแล้ว “การพิจารณาคดี” รวมการนั่งพิจารณาไว้ด้วยแล้ว แต่เหตุที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแยกคำว่า “การนั่งพิจารณา” ออกมาเป็นบทนิยามต่างหากก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า เรื่องใดบ้างที่ต้องนั่งพิจารณา คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม ไม่แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากแก้ไขบทนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอจะส่งผลกระทบต่อหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การแก้ไขบทนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอไม่ส่งผลกระทบต่อใด ๆ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากแก้ไขบทนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแล้วไม่ส่งผลกระทบต่อใด ๆ และไม่เกิดปัญหาการตีความในอนาคต เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” เป็นดังนี้ ““การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา”

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ว่าบทนิยามดังกล่าวเป็นการเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงอาจมีปัญหาว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ครอบคลุมคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ ซึ่งคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในร่างมาตรา ๑๐ มีการใช้ถ้อยคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่นำมาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ การเขียนบทนิยามคำดังกล่าวไว้ในส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ อาจทำให้ร่างมาตรา ๑๐ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ จึงตัดบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ออก

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่ารวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งหมายความว่ารวมถึงสภาต่าง ๆ เช่น สภานายความ สภาการพยาบาล จึงอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติได้ การตัดบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ออก จึงเหมาะสมแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนการพิจารณานับตั้งแต่ที่ได้ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

- (๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ
- (๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
- (๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
- (๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี
- (๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
- (๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย หรือคดี ดังต่อไปนี้” เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทนิยามเฉพาะคำว่า “คดี” และในร่างมาตรา ๗ (๑) ถึง (๑๒) ก็ใช้แต่คำว่า “คดี” จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกัน

คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในร่างมาตราอื่นของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้คำว่า “คดี” คณะอนุกรรมการจึงแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “ให้หัวหน้าพรรคในพรรคหนึ่ง พรรคสอง และพรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มิใช่บุคคลที่ขาดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาให้วุฒิสภา/ที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการสรรหาทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยกรรมการสรรหาที่มาจากคณะกรรมการสรรหาทุกคณะรวมกัน/ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย” เนื่องจากวรรคสี่เป็นกรณีที่กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาทำหน้าที่ตรวจสอบกันเองซึ่งไม่น่าจะเหมาะสม ควรกำหนดให้วุฒิสภาหรือที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการสรรหาทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยกรรมการสรรหาที่มาจากคณะกรรมการสรรหาทุกคณะรวมกันหรือศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบ คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า โดยหลักการคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัยคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและกรรมการในองค์กรอิสระอื่น ๆ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยเป็นมาตรฐานเดียวกันก็ควรให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัยคุณสมบัติกรรมการสรรหาด้วย จึงเห็นสมควรคงไว้ตามร่างเดิมโดยไม่แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ

(๖) ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่ มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องการทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญของตุลาการคนหนึ่งนั้น ทำหน้าที่แทนตามที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดทั้งหมดหรือไม่ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีสองส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า เมื่อตัดบทบัญญัติส่วนของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญออกแล้ว ก็จะไม่มีการทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอีก จึงไม่มีประเด็นตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการจะต้องพิจารณา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลาเว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้ตัดความในวรรคสองออกทั้งวรรค เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาล นอกจากนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มีสถานะเป็นข้าราชการประจำที่จะต้องกำหนดเรื่องลาหยุดราชการเหมือนข้าราชการประจำ สำหรับการเข้ารับการศึกษาหรืออบรม ถือว่าเป็นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตุลาการ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม เพราะการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่น รวมทั้งกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กร ต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา ประกอบกับได้บัญญัติค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนซึ่งมุ่งหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา ดังนั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงสมควรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอให้ตัดความว่า “ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา” ในวรรคสอง ออก เนื่องจากเป็นถ้อยคำที่ทำให้ความรู้สึกในด้านลบว่าตุลาการไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา ประกอบกับศาลควรมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ การคงความดังกล่าวไว้เสมือนเป็นการจำกัดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของศาล โดยในทางปฏิบัติ ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาตามมาตรฐานทางจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา” มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะบอกว่าลักษณะงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้นเป็นงานเต็มเวลา เพื่อให้ผู้ที่ต้องการมาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเข้าใจถึงลักษณะงาน นอกจากนี้ ความว่า “ต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา” ใช้กับกรรมการในองค์กรอิสระทุกองค์กร รวมทั้งใช้กับทุกกรณีที่ไม่ใช่ข้าราชการ เพราะข้าราชการต้องทำงานเต็มเวลาอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓/๑

“มาตรา ๒๓/๑ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

การลาหยุดราชการของตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคสองออกทั้งวรรค

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๓/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓/๑ เครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของตุลาการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

ข้าราชการหยุดราชการของตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด”

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการนำสืบพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากชั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้มีโอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ *ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร* หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้” เพื่อความเป็นอิสระของศาลแต่ละศาล คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นสมควรแก้ไขตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญเพราะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคัดเลือกจากผู้มีความรู้ความสามารถ และมีการกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาไว้แล้ว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าไม่จำเป็นต้องขอให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร ดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาแล้ว ก็สมควรตัดออกตามความประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๓ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๔ ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้าน และคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัดน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มความเข้มงวดเด็ด ดั่งนี้ “เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้” เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีที่องค์คณะเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน

ประธานกรรมการสอบถามว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔ หลักการเรื่องการตั้งบุคคลขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ สามารถนำมาขยายความเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้หรือไม่

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔ เป็นกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกคดี แต่ตามร่างมาตรานี้เป็นกรณีเฉพาะคดีใดคดีหนึ่ง ดังนั้น การตั้งบุคคลขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะน่าจะไม่ใช่เจตนารมณ์ตามมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญ และอาจถูกโต้แย้งได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีมีปัญหาว่าการดำรงอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ การคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะดำเนินการอย่างไร

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้ชี้ขาดกรณีที่มีเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่แล้ว อาจทำให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนขอถอนตัวจากการพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องนี้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณากรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไว้แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งความว่า “เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้” จะต้องเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และหากศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบกับเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้วก็จะส่งผลต่อองค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญได้ ส่วนข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญที่เสนอให้เพิ่มความเข้มงวดเด็ด อาจต้องการให้มีการแก้ไขกรณีที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่อยู่ไม่ถึงเจ็ดคน และสอบถามว่า มาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ นำไปใช้กับกรณีใดบ้าง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระกำหนดให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลมาทำหน้าที่แทนกรรมการในองค์กรอิสระที่ลาออกไปเช่นกัน ส่วนมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ จะนำไปใช้กับกรณีที่มีการการในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ ของรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มาตรา ๒๑๐ ของรัฐธรรมนูญ มีเจตนารมณ์ให้มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั่งพิจารณาคดีไม่น้อยกว่าเจ็ดคน จึงควรแก้ไขความในร่างมาตรา ๓๖ ให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๑๐ ของรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญที่เสนอให้มีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นตุลาการเฉพาะคดีให้ครบเจ็ดคน อาจไม่สอดคล้องกับตามร่างมาตรา ๒๑ เนื่องจากร่างมาตรา ๒๑ กำหนดให้มีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมาทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราวให้ครบเก้าคน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พิจารณาคดีมาตั้งแต่เริ่มต้น จึงอาจส่งผลกระทบต่อการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยต้องเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ร่วมพิจารณาคดีมาตั้งแต่เริ่มต้น และสอบถามว่า ผู้ใดจะเป็นผู้ชี้ขาดเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ทำหน้าที่เป็นตุลาการเฉพาะคดีตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการสรรหาจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการชี้ขาดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นตุลาการเฉพาะคดีตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า อาจแก้ไขความในร่างมาตรา ๓๖ ตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการตามร่างมาตรา ๒๑ จะไม่นำมาใช้กับกรณีที่มีเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม อาจแก้ไขความในร่างมาตรา ๓๖ ตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยเพิ่มความเป็นวรรคเจ็ด ดังนี้ “เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๓ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๔ ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวาระสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ชดถอนตัวหรือถูกคัดค้าน และคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อมีการชี้ขาดเหตุชดถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้”

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้ปรับปรุงแก้ไขความในวรรคหนึ่งตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ โดยศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขความใน

วรรคหนึ่ง เป็นต้นนี้ “ผู้ที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น” เพื่อให้มีเนื้อหาเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอื่น ส่วนความในวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขความใน (๒) เป็นต้นนี้ “(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารขอให้ศาลพิจารณาคำขอด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ทั้งนี้ ให้ส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการในทางปฏิบัติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการดำเนินการตามวรรคสองจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละอนุมาตราอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการตามวรรคสองเองได้

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๖ กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และร่างมาตรา ๒๗ กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากแก้ไขความใน (๒) ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกนำไปตีความได้ว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกระเบียบเฉพาะการดำเนินการตาม (๒) เท่านั้น และในร่างมาตรา ๒๗ กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการตามร่างมาตรา ๔๐ วรรคสอง ไว้แล้ว

นายอติคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในทางปฏิบัติ ศาลยุติธรรมจะมีการส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงอาจไม่จำเป็นต้องแก้ไขความใน (๒) ตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้กำหนดวิธีการดำเนินการใน (๒) เอง และให้คงความใน (๒) ไว้เช่นเดิมโดยไม่แก้ไขตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่ปัญหานั้นได้แย่งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ยื่นหนังสือต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” ถูกต้องหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่าร่างมาตรา ๔๒ จะใช้ความว่า “หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดี” และได้กำหนดรายละเอียดของหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง ไว้ในร่างมาตรา ๔๒ แล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๓ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล เพื่อขอไม่ให้ศาลพิשרนวินิจฉัย ในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือ ต่อศาล เพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๓ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล เพื่อขอไม่ให้ศาลพิשרนวินิจฉัย ในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือ ต่อศาล เพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อศาล”

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง นอกจากต้องดำเนินการตามมาตรา ๔๑ แล้ว ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๕ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง ดังนี้ “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๑ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ขอต่อศาล ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไรให้ชัดเจน” ซึ่งไม่มีผลทำให้ความในวรรคสองมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า หากแก้ไขความในวรรคสองตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว จะทำให้ความในวรรคสองมีความหมายแคบลงหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองมีเนื้อหาที่ประชาชนทั่วไปสามารถทำความเข้าใจได้
อย่างไรก็ตาม อาจแก้ไขความในวรรคสองตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากไม่มีผลทำให้
ความในวรรคสองมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้
“ภายใต้บังคับตามมาตรา ๔๑ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ขอทบทวนคดีในชั้นทนายความมาตรา ๕๑ แล้ว
ต้องระบุงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด
และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย
หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น
ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๐) ได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายใน
หนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่
ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่

ภายใต้บังคับตามมาตรา ๔๑ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ขอทบทวนคดีในชั้นทนายความมาตรา ๕๑ แล้ว
ต้องระบุงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด
และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้อง
ดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๕ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้
พิจารณา”

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๔ ต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาล
พิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือ
วิธีการนั้นครบถ้วน

(๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น

(๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มความเป็น (๖) ดังนี้ “(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับ
การบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง
รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร” โดยศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่ต้องการให้มีการนำการกระทำที่
เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการ
ศาลปกครอง รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร มาร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และสอบถามว่า
ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำหรือกฎระเบียบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและ
คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง จะสามารถฟ้องร้องต่อศาลได้

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรเพิ่มความเป็น (๖) ตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีความเป็นอิสระในการชี้ขาดหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล จึงไม่ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยการกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมได้

นายอริคม อินทุพุติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการออกกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ จะเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม และหากมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับกฎหมายหรือระเบียบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมแล้วก็สามารถฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมที่มีหน้าที่และอำนาจในการออกคำสั่งทางปกครอง กฎ ระเบียบต่างๆ และมีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมที่มีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้ายและลงโทษผู้พิพากษา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้พิพากษาที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพควรมีช่องทางในการฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ด้วย

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากผู้พิพากษาเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพแล้ว ก็สามารถฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมหรือศาลอื่นที่มีอำนาจพิจารณาได้

พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า หากที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรเพิ่มความเป็น (๖) ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำในการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการทหารไว้ใน (๖) ด้วย เพื่อให้ครอบคลุมถึงคำสั่งของคณะกรรมการตุลาการทหารในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการทหาร

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญกำหนดรับรองคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองเท่านั้น จึงอาจไม่จำเป็นต้องเพิ่มเนื้อหาส่วนที่เป็นการกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการทหารไว้ใน (๖) ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับความใน (๖) แล้วและไม่กำหนดความใน (๖) ไว้ก็เพื่อให้ผู้พิพากษาที่ถูกคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเพิ่มความเป็น (๖) ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง มีสิทธิร้องขอให้ศาลอื่นวินิจฉัยได้โดยไม่จำเป็นต้องมาร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า องค์กรอัยการมีคณะกรรมการอัยการที่มีความอิสระในการบริหารงานบุคคลขององค์กรอัยการเช่นกัน และหากมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการอัยการแล้วก็สามารถร้องขอต่อศาลปกครองได้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า หากที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นควรเพิ่มความเป็น (๖) ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ควรคงความว่า “รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร” ใน (๖) ด้วยหรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่าควรคำนึงถึงกรณีที่มีทหารถูกลงโทษจนเสียชีวิตด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารมีความสำคัญ เนื่องจาก การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารบางเรื่องจะเกี่ยวกับการสู้รบ ส่วนกรณีที่มีทหารถูกลงโทษจนเสียชีวิตก็สามารถฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมหรือศาลที่มีอำนาจพิจารณาได้โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ดังนั้น เสนอเพิ่มความเป็น (๖) ดังนี้ “(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๕ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๔ ต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๒) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๓) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น

(๔) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร”

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๔๔ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ภายใต้บังคับ มาตรา ๔๕ (๒) ถึง (๖) ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าการละเมิดนั้นผู้ร้อง เห็นว่าเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว” เหตุใดศาลรัฐธรรมนูญจึงเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งโดยให้อยู่ภายใต้บังคับร่างมาตรา ๔๕ (๒) ถึง (๖) เท่านั้น

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีความเข้าใจว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการตามร่างมาตรา ๔๕ (๑) ไว้เฉพาะแล้ว จึงเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งโดยให้อยู่ภายใต้บังคับร่างมาตรา ๔๕ (๒) ถึง (๖) เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๔๖ มีเนื้อหาถูกต้องแล้ว เนื่องจากการดำเนินการตามร่างมาตรา ๔๖ ต้องไม่ใช่กรณีตามร่างมาตรา ๔๕ ทุกอนุมาตรา

นายอติคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นว่าการกระทำตามวรรคหนึ่งชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจที่จะไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจที่จะไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน แต่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองตามวรรคหนึ่งก็มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเองได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลขอให้ศาลวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นได้” จะขัดแย้งกับความในวรรคสามซึ่งกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยว่าการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นเรื่องการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ส่วนความในวรรคสามกำหนดให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ประสงค์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วยโดยอนุโลม

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ควรคงความในวรรคสองไว้เช่นเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า มาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่บุคคลที่ถูก ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำนั้น ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม ดังนี้ “ถ้าผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นตามวรรคหนึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลตามหลักเกณฑ์ตาม

วรรคหนึ่ง หรือจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลก็ได้” ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการปรับปรุงแก้ไขความในวรรคสามหลังจากที่ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้กับศาลรัฐธรรมนูญไปแล้ว คณะอนุกรรมการจึงไม่อาจพิจารณาแก้ไขความในวรรคสามตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญได้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญชี้แจงเพิ่มเติมว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นในวรรคสามตามร่างเดิม ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาแล้ว จึงไม่อาจนำความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญมาแก้ไขปรับปรุงความในวรรคสามได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๘

“มาตรา ๔๘ เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ต้องด้วยมาตรา ๔๐ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๔๘ เป็นดังนี้ “เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ต้องด้วยมาตรา ๔๐ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้ศาลรับไว้พิจารณาแล้วเสร็จภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ” ซึ่งคณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นควรคงร่างมาตรานี้ไว้ตามที่คณะกรรมการได้แก้ไขถ้อยคำหลังจากส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เนื่องจากเป็นหลักการที่คณะกรรมการประสงค์ให้ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย หากเป็นเรื่องตามร่างมาตรา ๔๐ วรรคสอง

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา เดิมบัญญัติว่าศาลจะรับเรื่องที่มีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามร่างมาตรา ๔๐ วรรคสอง ไว้พิจารณาหรือไม่ก็ได้ แต่ร่างมาตรา ๔๘ ที่คณะกรรมการได้แก้ไขล่าสุดได้ปรับปรุงบทบัญญัติให้ศาลรับเรื่องไว้พิจารณาทั้งหมด หากมีผู้ยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นหนังสือ และศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ต้องด้วยร่างมาตรา ๔๐ วรรคสอง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม

องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๖ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมทั้งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม” แต่คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิม เนื่องจากความในวรรคหนึ่งเป็นถ้อยคำที่บัญญัติให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขคำว่า “นั่งพิจารณา” เป็นคำว่า “พิจารณา” เนื่องจากการพิจารณาจะมีความหมายครอบคลุมการนั่งพิจารณาอยู่แล้ว ดังนั้นควรแก้ไขคำว่า “นั่งพิจารณา” เป็น “พิจารณา” และสอบถามว่า คำว่า “การพิจารณา” ในร่างมาตรา ๔ กำหนดไว้อย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า “การพิจารณาคดี” ตามร่างมาตรา ๔ หมายความว่า การดำเนินกระบวนการใด ๆ รวมถึงการไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีตุลาการนำสำนวนคดีไปอ่านเป็นการส่วนตัว ถือเป็น การพิจารณาหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การพิจารณาเป็นถ้อยคำที่มีความหมายกว้าง ซึ่งการกระทำของศาลต่อคู่ความก็รวมอยู่ในความหมายของคำว่า “การพิจารณา” แต่ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ กำหนดเพียงว่าเฉพาะการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยเท่านั้นที่ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรณีตุลาการนำสำนวนคดีไปอ่านเป็นการส่วนตัว ไม่ถือเป็น การพิจารณา แต่เป็นการทำงานส่วนตัวของตุลาการแต่ละคน ส่วนการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยถือเป็น การพิจารณาอย่างหนึ่ง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในปัจจุบันข้าราชการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในที่พักอาศัยส่วนตัวได้ ดังนั้น การที่ตุลาการอ่านเอกสารในสำนวนคดี แม้จะกระทำในที่พักอาศัยส่วนตัว ก็ควรถือเป็น การพิจารณาได้เช่นกัน

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากกำหนดว่ากรณีที่ตุลาการนำสำนวนคดีไปอ่านเป็นการส่วนตัวถือเป็น การพิจารณาคดีอย่างหนึ่ง

เมื่อมีบุคคลใดมาฆ่าตุลาการที่นำสำนวนคดีไปอ่านในที่พักอาศัยส่วนตัว ย่อมเป็นการฆ่าเจ้าพนักงาน ขณะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีโทษถึงประหารชีวิต อันเป็นหลักการที่ไม่ถูกต้อง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า การนั่งพิจารณาคดีนอกสถานที่ กฎหมายไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าต้องกระทำในที่รโหฐานหรือที่สาธารณะ ดังนั้น หากตุลาการถูกฆ่าตายในระหว่างนั่งพิจารณาคดีนอกสถานที่จะถือเป็นการพิจารณาคดีหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากตุลาการถูกฆ่าตายในระหว่างนั่งพิจารณาคดีนอกสถานที่ถือเป็นการพิจารณาคดี และเป็นการฆ่า เจ้าพนักงานขณะปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดว่าโดยหลักศาลต้องพิจารณาคดีในศาล แต่ก็มีข้อยกเว้น ที่ศาลอาจพิจารณาคดีนอกศาลได้ ซึ่งเรียกว่า “การเดินเผชิญสืบ” แต่หากตุลาการคนใดคนหนึ่งประสงค์จะ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพียงลำพัง ลักษณะนี้ไม่ถือเป็นการพิจารณาคดี ทั้งนี้ การพิจารณาคดีนอกสถานที่ ในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้พิพากษาต้องไปเดินเผชิญสืบครบองค์คณะและ ต้องไปด้วยตัวเองเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การนำสำนวนไปอ่านในที่พักอาศัยไม่ใช่การพิจารณา แต่เป็นเรื่องการ เตรียมการพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยของตุลาการเป็นการส่วนตัว ซึ่งไม่จำเป็นต้องกระทำโดยประกอบด้วย ตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ขณะที่การพิจารณาคดีหมายความว่าความรวมถึงการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและ วินิจฉัย ซึ่งต้องกระทำโดยประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน วรคหนึ่งและวรคสอง ของร่างมาตรา ๕๐ เป็นดังนี้

“ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมทั้งพิจารณาคดีและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุ ถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรคสาม

องค์คณะของศาลในการทั้งพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อย กว่าเจ็ดคน”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๕๐ วรคสี่ ควรแก้ไขให้ตุลาการซึ่ง มิได้ร่วมในการพิจารณาประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้นตามที่ ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ เนื่องจากการมิได้พิจารณาในเนื้อหาแห่งคดีย่อมหมายถึงการมิได้พิจารณา ประเด็นสำคัญแห่งคดี

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรคสี่ เป็นดังนี้ “ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณา ในเนื้อหาประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใด ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการต่อไป”

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้ ตัดความในวรคสามออก เนื่องจากการห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดี ครั้งแรกแล้วร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้น เป็นบทบัญญัติที่เคร่งครัดเกินไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุผลของคณะกรรมการในการบัญญัติความตามวรคสาม คือ ได้เริ่ม มีการพิจารณาคดีไปถึงการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว จึงไม่ควรให้ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลัง เวลาดังกล่าวร่วมทำคำวินิจฉัยได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

นายเจริญ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า หากตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว ต้องเข้าร่วมเป็นองค์คณะในคดีหนึ่งเนื่องจากองค์คณะของตุลาการเหลือไม่ถึงเจ็ดคน ตุลาการคนดังกล่าวจะลงมติเพื่อทำคำวินิจฉัยคดีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตุลาการที่จะมีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีได้ ต้องได้ร่วมพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีของคดีนั้นด้วยตามความในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสี่

นายอริคม อินทุพุดดี ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดว่าตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ อาจเป็นกรณีที่ ไม่เหมาะสม เนื่องจากเมื่อพิจารณาทันทีของคำว่า “การนั่งพิจารณา” แล้ว ในการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกอาจไม่มีการนั่งพิจารณาเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญแห่งคดีก็ได้ จึงไม่ควรห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกร่วมทำคำวินิจฉัยคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสามเป็นกรณีที่ตุลาการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว ไม่ใช่กรณีตุลาการมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าร่วมการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกได้ เช่น ลาป่วย เป็นต้น

นายอริคม อินทุพุดดี ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากจะกำหนดว่าตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ ควรบัญญัติถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดเพิ่มเติมว่าตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาประเด็นสำคัญแห่งคดีครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การนั่งพิจารณา หมายถึง การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี โดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล ซึ่งต้องเข้าสู่การพิจารณาประเด็นสำคัญแห่งคดีหรือมีการสืบพยานแล้ว

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การพิจารณาคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งแรก หากจำเลยมาศาล กฎหมายกำหนดเพียงให้ศาลสอบถามจำเลยว่าได้กระทำผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และหากจำเลยไม่มาศาลให้ถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ ทั้งนี้ ศาลอาจสอบถามได้ว่าคู่กรณีแต่ละฝ่ายประสงค์จะนำพยานชนิดใดเข้าสืบบ้าง ดังนั้น การจะห้ามมิให้ตุลาการคนใดเข้าร่วมทำคำวินิจฉัย ควรเป็นกรณีที่ตุลาการคนนั้นไม่ได้เข้าร่วมรับฟังการไต่สวนหรือสืบพยานในประเด็นสำคัญแห่งคดีจึงจะเหมาะสมมากกว่า นอกจากนี้ การกำหนดว่าตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว สามารถเข้าร่วมทำคำวินิจฉัยได้ หากการไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน ถือเป็นหลักการที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นการยกเว้นหลักการที่ต้องการให้ตุลาการที่ได้เข้าร่วมพิจารณาคดีตั้งแต่แรกสามารถทำคำวินิจฉัยคดีได้

นายอริคม อินทุพุดดี ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากประสงค์ให้ตุลาการที่ได้เข้าร่วมพิจารณาคดีตั้งแต่แรกสามารถทำคำวินิจฉัยคดีได้ ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม โดยกำหนดว่า ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการไต่สวนพยานหลักฐานครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก ตุลาการยังไม่ได้กำหนดประเด็นแห่งคดีที่จะทำการวินิจฉัย ดังนั้น トラบไต่ที่ยังไม่มีการกำหนดประเด็นแห่งคดี ถือว่ายังไม่มีการพิจารณาประเด็นสำคัญแห่งคดี ดังนั้น หากตุลาการคนใดเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากการกำหนดประเด็นแห่งคดี ย่อมไม่สามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสี่เป็นหลักการที่กำหนดขึ้นโดยมุ่งหมายให้ตุลาการที่จะทำคำวินิจฉัยในคดีใดต้องได้ร่วมพิจารณาประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้นด้วย ส่วนความในวรรคสามเป็นหลักการที่กำหนดขึ้นโดยมุ่งหมายจะป้องกันการมีส่วนได้เสียของตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว ไม่ให้เข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดี แต่หากการห้ามมิให้เข้าร่วมทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน ก็จำเป็นต้องให้ตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้วเข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีได้

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีมีเหตุที่ทำให้ตุลาการคนใดต้องพ้นจากตำแหน่งทำให้ไม่สามารถพิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไปได้ เมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการเข้าดำรงตำแหน่งแทน ตุลาการคนนั้นจะเข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยปกติตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถเข้าร่วมการพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้ทุกคดี ยกเว้นตุลาการคนนั้นมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดี จึงต้องห้ามมิให้ทำคำวินิจฉัยในคดีนั้นตามร่างมาตรา ๕๐ วรรคสี่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า หากปรากฏว่าคดีเรื่องหนึ่งมีข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์คณะตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคนสามารถพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้ และต่อมามีตุลาการสองคนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เช่น ป่วย หรือตาย เป็นต้น จึงมีการแต่งตั้งตุลาการเข้าดำรงตำแหน่งแทน การให้ตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนสามารถพิจารณาและทำคำวินิจฉัยต่อไปได้ กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตราใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่บัญญัติความในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสามและวรรคสี่ ตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนสามารถพิจารณาและทำคำวินิจฉัยต่อไปได้ทันที ทั้งนี้ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแตกต่างจากองค์คณะของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีองค์คณะทั้งหมดเก้าคน และไม่ได้ให้อำนาจในการจัดองค์คณะใหม่ แต่ต้องมีองค์คณะอย่างน้อยเจ็ดคนจึงจะสามารถพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในขณะนั้นมีจำนวนเจ็ดคน และเมื่อมีการนั่งพิจารณาคดีไปได้ระยะหนึ่ง มีตุลาการคนใดคนหนึ่งตายลง และมีการแต่งตั้งตุลาการเข้าดำรงตำแหน่งแทน ตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนนี้สามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีมีการแต่งตั้งตุลาการเข้าดำรงตำแหน่งแทนตุลาการคนเดิมที่พ้นจากตำแหน่ง โดยหลักเมื่อพ้นระยะเวลาการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกไปแล้ว ตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนย่อมไม่สามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมทำให้องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน แต่หากกังวลว่าตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนจะไม่สามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้ ต้องบัญญัติความให้ชัดเจนในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสี่ ไม่ใช่ร่างมาตรา ๕๐ วรรคสาม

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสามเป็นการวางหลักป้องกันการมีส่วนได้เสียของตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว ไม่ให้เข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดี ซึ่งเป็นกรณีที่เหมาะสมแล้ว แต่ควรแก้ไขความในวรรคสี่ให้ชัดเจน เพื่อให้ตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนสามารถเข้าร่วมพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใด

ร่วมในการพิจารณาในข้อหาประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า หากตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย หรือด้านรัฐศาสตร์ ตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนควรเป็นตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายหรือรัฐศาสตร์ด้วย เพื่อให้การวินิจฉัยคดีตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการคนใดคนหนึ่ง ยังมีองค์คณะของตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ตุลาการที่เหลือสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยจะมีการสรรหาตุลาการใหม่ตามสัดส่วนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งนี้ หากกรณีจำเป็นต้องให้ที่ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้คัดเลือก ต้องคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของตุลาการที่รัฐธรรมนูญกำหนดด้วย

นายอริคม อินทุพุฒิ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก เข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีนั้น ควรกำหนดห้ามเมื่อมีการนั่งพิจารณาคดีเพื่อตรวจพยานหลักฐาน หรือมีการนั่งพิจารณาคดีเพื่อไต่สวนพยานหลักฐาน เนื่องจากการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกอาจเป็นการนั่งพิจารณาเพื่อตรวจพยานหลักฐานหรือไต่สวนพยานหลักฐานก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากในการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกมีการตรวจพยานหลักฐาน ถือว่าตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีเพื่อตรวจพยานหลักฐาน ต้องห้ามเข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีนั้น

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกไม่มีการกำหนดบทนิยามความหมายให้ชัดเจน ดังนั้น หากต้องการห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นการนั่งพิจารณาคดีเพื่อทำการใด ทั้งนี้ การตรวจพยานหลักฐานเป็นเพียงการกำหนดให้ทราบว่าคู่กรณีแต่ละฝ่ายจะนำพยานหลักฐานใดเข้าสืบ ยังไม่ใช่การพิจารณาเนื้อหาของคดี แต่การไต่สวนพยานหลักฐานเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งเป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี ดังนั้น ควรกำหนดห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรก ร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีนั้น

นายอริคม อินทุพุฒิ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรกร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีนั้น สอดคล้องกับความในร่างมาตรา ๕๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การไต่สวนพยานหลักฐานหมายถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีทั้งหมด ซึ่งจะรวมถึงการนัดสืบพยานในคดีด้วย ดังนั้น การห้ามตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรก ร่วมทำคำวินิจฉัยในคดีนั้น เป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่ง ภายหลังจากมีทวรั้งพิชวษนตตีวันนัดไต้สวนครั้งแรกตามมาตรา ๕๗ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัย คดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน”

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า กรณีใดที่ตุลาการจะมีจำนวนไม่ครบองค์คณะซึ่งจะ ไม่สามารถพิจารณาและวินิจฉัยคดีได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีตุลาการมีจำนวนไม่ครบองค์คณะซึ่งจะไม่สามารถพิจารณาและ วินิจฉัยคดีได้ เช่น มีตุลาการจำนวนสองคนตาย และตุลาการเหลือองค์คณะจำนวนเจ็ดคน แม้จะสามารถ พิจารณาและวินิจฉัยคดีต่อไปได้ แต่หากมีการแต่งตั้งตุลาการใหม่แทนตำแหน่งตุลาการที่ว่างลงภายหลังจากวันนัดไต้สวนครั้งแรกแล้ว ตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะไม่สามารถพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัยได้ เพื่อป้องกันข้อครหาว่าตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่อาจมีส่วนได้เสียหรือมีความไม่เป็นกลางในการพิจารณา และวินิจฉัยคดี

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ควรให้ความเชื่อถือกับการใช้ดุลพินิจของประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดในการคัดเลือก หรือแต่งตั้งตุลาการที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างลง เนื่องจากตุลาการที่ได้รับเลือกย่อมมีความรู้ ความสามารถในการพิจารณาสำนวนและวินิจฉัยคดีต่อไปได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การห้ามตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ภายหลังจากวันนัดไต้สวนครั้งแรก เข้าร่วมทำคำวินิจฉัยในคดี ไม่ใช่เรื่องการไม่เชื่อถือหรือไม่ไว้วางใจการใช้ดุลพินิจของประธานศาลฎีกาและ ประธานศาลปกครองสูงสุดในการคัดเลือกหรือแต่งตั้งตุลาการ แต่เป็นการป้องกันตุลาการที่เข้าดำรง ตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างลงมิให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะพิจารณาและทำคำวินิจฉัย ไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๐ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมรั้งพิจารณาคดีและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม

องค์คณะของศาลในการรั้งพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า เจ็ดคน

ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีทวรั้งพิชวษนตตีวันนัดไต้สวนครั้งแรกตาม มาตรา ๕๗ วรรคสองแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง เจ็ดคน

ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในรั้งทวประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำ คำวินิจฉัยคดีนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในรั้งทวประเด็นสำคัญแห่งคดีนั้น หรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป รั้งนี้ เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัย จะทำให้้องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายนฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์

